

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

16 december 2008

GEDACHTEWISSELING

**over de Europese Raad van Ministers van Cultuur, Onderwijs en Jeugd
van 21 november 2008**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door de heer Hans Schoofs**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, de heer Leo Pieters;

de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de dames Stern Demeulenaere, Laurence Libert, de heer Hans Schoofs;

de heer Dirk De Cock, mevrouw Anissa Temsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, Jos De Meyer, Luc Martens;

de heer Karlos Callens, de dames Margriet Hermans, Fientje Moerman;

de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Kris Van Dijk;

de heer Jef Tavernier.

Zie ook:

52 (2008-2009)

– Nr. 1: Verslag van de Vlaamse Regering

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie hield op 11 december 2008 een gedachtewisseling met de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming en mevrouw Marie-Anne Persoons, adjunct van de directeur bij de afdeling Internationale Relaties van het departement Onderwijs en Vorming over de Europese Raad van Ministers van Cultuur, Onderwijs en Jeugd van 21 november 2008. De bespreking had plaats samen met de gedachtewisseling over het verslag van de Vlaamse Regering ‘Vlaamse vinger aan de Europese pols. Overzicht van de voor Vlaanderen belangrijke EU-dossiers in 2008. Juli 2008’ (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 51/1).

1. Toelichting door de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming

Minister *Frank Vandenbroucke* trad op de formele Raad van Onderwijsministers van de Europese Unie onder Frans voorzitterschap op 21 november 2008 op namens België. Het voorzitterschap van deze raadszitting werd opgedeeld tussen de Franse minister Xavier Darcos voor de punten met betrekking tot schoolonderwijs en beroepsopleiding en de Franse minister Valérie Pécresse voor de punten met betrekking tot hoger onderwijs en mobiliteit. De minister overloopt de documenten die de raad heeft aangenomen.

1.1. Resolutie betreffende een Europese strategie voor meertaligheid

Ten eerste was er een resolutie betreffende een Europese strategie voor meertaligheid. De resolutie bouwt voort op de gelijknamige mededeling van de Europese Commissie die enkele maanden voordien verschenen was.

In die mededeling deed de Europese Commissie een oproep aan de verschillende actoren om hun rol te spelen in de implementatie van de strategie over meertaligheid. Het Frans voorzitterschap had met dit doel een ‘*Etats-généraux du multilinguisme*’ ingericht, die plaats had in Parijs op 26 september 2008. De conclusies van die staten-generaal van de meertaligheid, fungeerden mee als input voor de resolutie.

De resolutie koppelt de strategie aan een waaier van Europese doelstellingen, zoals het versterken van de sociale cohesie, de interculturele dialoog en de Eu-

ropese integratie, levenslang leren, competitiviteit van een meertalige beroepsbevolking in mondiaal perspectief, respect voor talendiversiteit en de promotie van Europese talen in de wereld.

1.2. Raadsconclusies over de toekomstige prioriteiten voor nauwere Europese samenwerking inzake beroepsopleiding en -onderwijs

Een tweede document dat werd aangenomen zijn de raadsconclusies over de toekomstige prioriteiten voor nauwere Europese samenwerking inzake beroepsopleiding en -onderwijs. Die conclusies vormen de input van de formele EU-Raad Onderwijs, waarin de 27 EU-lidstaten zitting hebben, aan het communiqué van de ministeriële conferentie in het kader van het Kopenhagenproces, waaraan ook de EFTA-landen (European Free Trade Association) en de kandidaat-lidstaten deelnemen. Die conferentie ging een week later door in Bordeaux op 26 november 2008.

De conclusies leggen sterk de nadruk op de noodzaak van verdieping van het Kopenhagenproces voor versterkte Europese samenwerking inzake beroeps- en -opleiding. Met name moeten de transparantie-instrumenten, zoals het Europees kwalificatieraamwerk en het toekomstige studiepuntenoverdrachtsysteem, ECVET (European Credit system for Vocational Education and Training), goed geïmplementeerd worden. Daarnaast moet de aantrekkelijkheid van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding bevorderd worden door een goed uitgebouwd systeem van kwaliteitszorg.

1.3. Resolutie over betere integratie van levenslange begeleiding in de strategieën voor een levenlang-leren

Een derde document is de resolutie over betere integratie van levenslange begeleiding in de strategieën voor een levenlang-leren. De minister heeft over dat punt het woord genomen. De resolutie wijst op de cruciale rol van kwaliteitsvolle begeleiding die toegankelijk is in alle levensfasen, voor een coherent levenslang lerenbeleid.

Naar aanleiding van de aanneming van de resolutie hielden de onderwijsministers een debat waaruit enkele krachtlijnen kunnen gedistilleerd worden. In een context van vergrijzing en globalisering, gekoppeld aan een snel veranderende arbeidsmarkt, is begeleiding een cruciaal instrument. Efficiënte begeleiding moet een plaats krijgen in alle loopbaanfasen, van de periode van de leerplicht tot het begeleiden van oudere werknemers. Daarnaast moet de begelei-

ding in de verschillende fases en contexten zoals onderwijs en werk, beter afgestemd worden. De betrokkenheid van de sociale partners en vooral de werkgevers en de dialoog tussen de verschillende stakeholders is cruciaal. Reeds op school en op jonge leeftijd moeten leerlingen vaardigheden verwerven om hun loopbaan te plannen. Om dat te realiseren moet de lerarenopleiding worden aangepast en moet het lerarenberoep de beste krachten blijven aantrekken. Toegang tot begeleiding voor alle burgers en in het bijzonder uit kansengroepen is een recht dat de overheid in samenspraak met alle betrokkenen moet garanderen.

Schoolloopbaanbegeleiding komt soms te laat, met name als er al een mislukking heeft plaatsgevonden. Dergelijke 'begeleiding' versterkt enkel het watervalsysteem. Men moet meer preventief werken. Begeleiding moet zich niet alleen richten op het nationaal vormingsaanbod maar moet ook informatie en ondersteuning bieden over internationale mobiliteit. De structuurfondsen kunnen zinvol ingezet worden voor initiatieven voor begeleiding van kansengroepen. Het probleem van de begeleiding mag niet los gezien worden van andere Europese initiatieven, zoals de Europese aanbeveling rond basisvaardigheden, het Europees Kwalificatieraamwerk en de raadsresolutie over volwassenenonderwijs.

1.4. Resolutie betreffende het voorbereiden van jongeren voor de 21ste eeuw: een agenda voor Europese samenwerking op schoolgebied

Een volgend document is de resolutie betreffende het voorbereiden van jongeren voor de 21ste eeuw: een agenda voor Europese samenwerking op schoolgebied. De resolutie pleit voor het integreren van het beleid rond leerplichtonderwijs in de open methode van coördinatie. Hoe voorzichtig de resolutie ook geformuleerd is, toch betekent zij een hele vooruitgang tegen ongeveer tien jaar geleden toen lidstaten nog sterk de neiging vertoonden om leerplichtonderwijs als nationale materie te beschouwen waarop zeker geen internationale vergelijking mocht worden toegepast. Vandaag groeit bij de beleidsmakers het besef dat vele zogenaamde nationale uitdagingen in feite Europese of zelfs mondiale uitdagingen zijn, die wellicht ook om Europese of mondiale oplossingen vragen.

Dat was ook de teneur van het ministerieel debat dat verder ook nogmaals de sleutelrol van de leerkracht en de lerarenopleiding in de verf zette bij de bevordering van de kwaliteit van het schoolonderwijs.

1.5. Conclusies betreffende de mobiliteit van jongeren

Voorts werden op de raad conclusies over de mobiliteit van jongeren besproken. De raadsconclusies houden vooral een pleidooi opdat internationale mobiliteit meer een mainstreamervaring zou worden voor de jongeren in Europa. Elke jongere die graag mobiel wil zijn, zou in principe de kans moeten krijgen om die droom te realiseren. Uit het ministerieel debat kwamen de volgende consensuspunten naar voren. Vooreerst zijn de communautaire programma's en de structuurfondsen, vooral in Oost-Europese landen, van belang als financiële bron om de mobiliteit te bevorderen. Het is nodig om kwaliteitsvolle mobiliteit te definiëren, bijvoorbeeld door een internationale component binnen het curriculum of door gezamenlijke diplomering. Onevenwichtige mobiliteitsstromen zijn een probleem. Er is meer mobiliteit van Oost naar West dan omgekeerd. Kansengroepen mogen niet uitgesloten worden. Mobiliteit leidt tot het bevorderen van een gedeeld Europees burgerschap. Transparantie-instrumenten zoals het Europees Kwalificatieraamwerk, ECTS (European Credit Transfer System) en ECVET moeten bevorderd worden om de mobiliteit gemakkelijker te maken.

1.6. Andere realisaties van het Frans voorzitterschap

Andere realisaties van het Frans voorzitterschap zijn onder meer ECVET, een studiepuntenoverdrachtsysteem voor beroepsonderwijs en -opleiding en EQARF (European Quality Assurance Reference Framework), een Europees raamwerk voor kwaliteitszorg voor beroepsonderwijs en -opleiding.

Het Frans voorzitterschap heeft goede vordering gemaakt in de onderhandelingen met het Europees Parlement over de beide ontwerpen van Europese aanbeveling. Men staat heel dicht bij een akkoord in eerste lezing.

Voor de tweede fase van het programma voor intercontinentale onderwijssamenwerking Erasmus Mundus, staat men nog veel verder. De eindfase van de procedure is bereikt op 8 december. Na de publicatie van het besluit kan het programma van start gaan. Dat is goed nieuws voor de Vlaamse universiteiten die in de vorige fase zeer actief deelnamen aan Erasmus Mundus.

Het Frans voorzitterschap heeft ook enkele interessante vakconferenties georganiseerd. Op de conferentie over de internationale vergelijking van onderwijsystemen (Parijs, 13-14 november 2008), heeft minister Vandenbroucke een toespraak gehouden over de uitdaging van de rankings waarmee de Eu-

ropese hogeronderwijsinstellingen geconfronteerd worden. De Fransen vinden dat Europa zich geen rankings meer mag laten opleggen door anderen, bijvoorbeeld de Shanghairanking of de Timesranking. De minister is het daarmee eigenlijk eens omdat hij denkt dat rankings nuttig zijn als ze goed opgesteld zijn. Het moeten multidimensionele systemen zijn. Ze moeten verder gaan dan het louter rangschikken maar ook typologieën opstellen zodat recht gedaan wordt aan de diversiteit van onderwijsinstellingen. De minister heeft de indruk dat het Franse voorzitterschap en het Vlaamse departement Onderwijs het eens zijn daarover. Het zou mooi zijn als dat thema op de agenda zou staan bij de voortzetting van het Bolognaproces.

Minister Pécresse stelde zelfs voor om te komen tot een soort Leuvenranking. De volgende ministeriële Bolognaconferentie vindt immers in Leuven en Louvain-la-Neuve plaats. De Europese Commissie zal nog een oproep over de rankings laten verschijnen. Het project moet klaar zijn tegen 2010. In elk geval zal tijdens de conferentie ernstig nagedacht moeten worden over een transparant informatiesysteem dat de kwaliteit van de hogeronderwijsinstellingen in Europa multidimensioneel bekijkt.

1.7. Mededeling van de Europese Commissie over Migratie en Schoolonderwijs

De mededeling van de Europese Commissie over Migratie en Schoolonderwijs is niet opgenomen door het Frans voorzitterschap, hoewel dit eerder was aangekondigd. Dit bleek een te heikel thema te zijn, dat ook het komende Tsjechisch voorzitterschap liever aan de kant schuift. Zweden, dat het voorzitterschap zal hebben in de tweede helft van 2009, zal het debat wel naar voren schuiven.

Tot slot wijst de minister erop dat in het document Vinger aan de Europese Pols ook bij sommige andere beleidsdomeinen de link met onderwijs wordt gelegd. Op pagina 23 staat bijvoorbeeld iets over fruit op school. In het stuk over werkgelegenheid en sociaal beleid wordt de link met migratie gelegd en staat er iets over onderwijs voor kinderen.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Dirk De Cock* is verheugd over de plannen voor Europese rankings. Het is belangrijk dat multidimensionele systemen en zuivere parameters objectieve vergelijkingen mogelijk maken. Hoe kunnen Europese universiteiten wegen op de internationale rankings die vaak gekleurd zijn door Zuidoost-Aziatische en Angelsaksische belangen? Hoe kan Europa de internationale criteria minder gewicht

geven in zijn eigen rankings en toch tot oorbare en doorzichtige modellen komen?

Mevrouw *Sabine Poleyn* vindt het een interessante maar alarmerende vaststelling dat de mobiliteit eerder van Oost naar West gaat dan omgekeerd. Het is belangrijk dat Vlaamse studenten ook naar Oost-Europa gaan en niet alleen naar Spanje en Frankrijk.

Enerzijds is het goed dat de discussie over de rankings opgerakeld wordt. Anderzijds is het een delicaat onderwerp, een ranking heeft vaak onbedoelde gevolgen. Het lid zal de toespraak van de minister aandachtig lezen en hoopt dat de commissie het onderwerp nog zal behandelen.

Welke gemeenschap zal voorzitter zijn bij de ministeriële conferentie van Bologna? Hoe zullen de gemeenschappen de conferentie voorbereiden? Hoe zullen ze de agenda bepalen?

Gaat de mededeling over scholen en migratie ook over de erkenning van de buitenlandse diploma's? In de beleidsbrief stond immers dat het onderwerp ook in Leuven aan bod zal komen. Waarover gaat de mededeling precies?

3. Antwoord van de minister

De *minister* zegt dat school en migratie handelt over de problematiek van kinderen uit de eerste en tweede generatie migranten in het leerplichtonderwijs. Met dat moeilijke probleem kampen de meeste lidstaten. Het is niet zo'n gemakkelijk onderwerp, er zijn grote verschillen in aanpak, bijvoorbeeld tussen Frankrijk en Groot-Brittannië.

Bij de ministeriële conferentie in Leuven en Louvain-la-Neuve zijn de Tsjechen Europees voorzitter. Zij zitten de conferentie voor. Gastheren zijn de Luxemburgers met minister Biltgen, de Nederlanders met minister Plasterk, de Belgen met minister Simonet en minister Vandenbroucke. De minister hoopt dat de gastheren meer dan normaal kunnen wegen op de agenda. Bologna is een proces dat sterk van onderuit is gegroeid en gestimuleerd. Een nieuwe impuls geven is niet eenvoudig. Daarvoor moet de juiste richting bepaald worden. De minister geeft als mogelijke onderwerpen de mobiliteit en de sociale dimensie van hoger onderwijs.

Het is een feit dat jonge mensen uit Oost-Europa gemakkelijker naar de relatief bekende West-Europese universiteiten komen dan omgekeerd. Dat heeft ongetwijfeld te maken met een perceptie van kwaliteit van onderwijs en een perceptie van kwaliteit van leven. De meeste jonge mensen hebben bijvoorbeeld niet het gevoel dat onderwijs, in zeg maar

Roemenië, even boeiend en comfortabel is als in Kopenhagen. De uitzondering zijn de jongeren die uit zijn op een confrontatie met het onbekende. De enige oplossing is meer transparante informatie over de kwaliteit van de hogeronderwijsinstellingen. Roemenië bijvoorbeeld heeft immers ongetwijfeld goede instellingen voor hoger onderwijs.

Objectieve en transparantie informatie over onderwijs en onderzoek in de instellingen gaat verder dan wat er in de eerste fase van het Bolognaproces op de agenda stond, namelijk de transparantie van de structuur en van het studiepuntensysteem. Dat is de reden waarom de minister ervoor gewonnen is dat de overheid zelf de ranking op de agenda plaatst. Het is inderdaad delicaat, maar er zijn al heel wat rankings die de overheid helemaal niet controleert. De rankings zullen niet verdwijnen, dus is het beter een informatiesysteem op punt te stellen dat recht doet aan de diversiteit van de onderwijsinstellingen. De ene zal misschien vooral gewaardeerd worden om het onderwijsproces, de andere om het onderzoeksproces. Het systeem moet ook recht doen aan de verschillende clusters van opleidingen in een instelling, waarbij de ene misschien beter presteert dan de andere. Het systeem moet een correcte en objectieve notie van kwaliteit hanteren. Daarom spreekt de minister over typologie en ranking.

De Europese Commissie, Frankrijk en de Vlaamse Gemeenschap zitten op dat vlak op dezelfde lijn. De Europese Commissie heeft een mooi rapport laten opstellen door Frans Van Vught, de vorige rector van de Universiteit Twente. De titel is Mapping Diversity. Dat is een prikkelende aanzet tot denken over ranking en classificatie.

De toespraak van de minister hanteerde voornoemde uitgangspunten. Rankings zijn immers niet te vermijden, daarom kan Europa er beter zelf vorm aan geven. Als het goed uitgewerkt wordt, is het zelfs een wenselijk instrument voor transparantie en mobiliteit van researchers en van studenten. Goede informatie verstrekken, heeft ook een belangrijke sociale dimensie. De minister stelde in Parijs ook de vraag of dergelijk informatiesysteem haalbaar is. Het rapport Van Vught acht het mogelijk. De minister weet niet of het mogelijk zal zijn de Bolognalanden te overtuigen. De minister hoopt op de conferentie van Leuven en Louvain-la-Neuve vooruitgang te boeken.

Mevrouw *Sabine Poleyn* vraagt of het Belgische voorzitterschap van 2010 al voorbereid wordt.

De *minister* zegt dat de thema's al op ambtelijk niveau bepaald zijn.

Mevrouw *Marie-Anne Persoons* vult aan dat de thema's in samenspraak met de Europese Commissie bepaald worden. Volgende week vindt het eerste ambtelijke gesprek tussen de Belgische overheden en de Europese Commissie plaats. In 2001 was België alleen voorzitter, in 2010 is een trio voorzitter. België moet samenwerken met Spanje, dat vlak voor België komt als voorzitter en met Hongarije, dat na België komt. De drie landen hebben samen vijf grote thema's afgebakend: de inschakeling van onderwijs en opleiding in de opvolger van het Lissabonproces; 2010, het jaar tegen sociale uitsluiting en armoede; scholen voor de 21ste eeuw; het hoger onderwijs en het Bolognaproces; de ministeriële conferentie over het Kopenhagenproces in Brugge. De drie gemeenschappen van België willen ook zeker werk maken van duurzaamheid.

De verslaggever,

Hans
SCHOofs

De voorzitter,

Monica
VAN KERREBROECK